

Kedves Testvérek!

„Atyám akarata az, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz benne örökké éljen.” Ezt a néhány Jézusi szót erre az egy-két napra Mindenszentekre és Halottak napjára szeretném emlékezetünkbe vésni. Inkább a Halottak napja felől indulnék el, hogy majd lassan eljussunk a Mindenszentekhez. Halottak napján a saját szeretteinkre gondolunk, kísétálva vagy elutazva a temetőbe, szembesülünk, az elmúlással, de egyben a változatlansággal, örök állandósággal. Ez pedig a gyásztól, a veszteségtől, a fájdalomtól, az elmúlással való szembenézéstől jut el valamiféleképpen a világossághoz, vagy a reményhez, vagy a hithez az a belső utazás, amit ilyenkor megteszünk. Mert, hogy ezekben a napokban – a szó legjobb értelmében – le is szoktunk lassulni. Megálljunk a temetőkben, szeretteink sírjánál.

Azokra gondolunk, akik már nincsenek velünk, akik valamilyen módon hozzátartoztak az életünkhöz, mert meghaltak, és elköltöztek közülünk, innen a földről. Újra átéljük talán a fájdalmat, a veszteséget, a hiányérzéseinket és a gyászunkat. Fölismerhetünk valamit, ami így szól, kevesebbek lettünk. Ugyanakkor az elhunytjainkkal kapcsolatosan elkezdhetjük megélni és megvalósítani, és a szívünkben kiteljesíteni azt, amit a szeretetről vallunk. Mert mit vallunk nagy valószínűséggel mindannyian a szeretetről? Azt, hogy a szeretetnek a legnagyobb minősége, amikor föltétel nélkül szeretünk. Az elhunytjainkat megtanulhatjuk, föltétel nélkül szeretni. Mégpedig azért, mert vannak a szoros és közeli családtagjaink, akiknek annyira hiányzik a jelenléte, amit már nem kapunk meg tőlük. Amikor a szeretteinkre gondolunk, elkezdhetjük őket megtanulni, feltétel nélkül szeretni. Anélkül, hogy ők mármost bármit úgy visszaadnának nekünk, ahogy mi azt vágyjuk. Hiányzik első sorban a jelenlétük, hogy ott vannak, hogy látjuk őket, hogy érezzük az illatát, hogy megfoghatjuk a bőrét.

Aztán ott vannak a távolabbi ismerőseink, akikről tanultunk, egy életre szóló irányítást kaptunk, akikért hálát szoktunk adni, akikről dicséretet szoktunk mondani. Most már a szónak abban az értelmében, ahogy „De jó lenne, ha még ő volna itt a világon!”. Ezért megtanulhatjuk, őket föltétel nélkül szeretni.

Természetesen az élet olyan, hogy mindegyikünk életkönyvében vannak sötét lapok. Nem csak azért, mert néha nem vagyunk olyanok, mint szeretnénk lenni, hanem azért, mert néha bántanak minket. Néha nagy igazságtalanságokat élünk át, és van, aki azt megtette velünk, már nincs itt a Földön. Mi megtanulhatjuk, őket föltétel nélkül szeretni. Nem úgy, mint a családtagjainkat, vagy a kedves ismerőseinket, hanem esetleg úgy, hogy azt mondom „Most már nem várom tőled, hogy azt mondd, 'Bocsáss meg nekem!'”. Amíg a Földön voltál, jól esett volna. „Nem mondom, most nem esne jól, de már most ezt nem várom.” Még azokat, akikkel úgy gondolkodunk, hogy „Jaj, de nehéz nekem rád gondolni, mert olyan sokat ártottál nekem.”, még a magunk módján, és a sajátos kapcsolatra vonatkozóan őket is megtanulhatjuk, föltétel nélkül szeretni.

Ezért ezek a napok tulajdonképpen, a szó legigazibb és legmélyebb értelmében ráirányíthatják a figyelmünket és a cselekvőkészségünket arra, hogy mit is jelent, hogy valakit föltétel nélkül vágyok, akarok és tudok szeretni. Kányádi Sándornak van egy gyönyörű mondata, egy nagyszerű gondolata. A Halottak napja Bécsben, című versben.

Mert a legárvább akinek
még halottai sincsenek
bora ecet, könnye torma
gyertyájának is csak korma
álldogálhat egymagában
kezében egy szál virággal
mert a legárvább akinek

még halottai sincsenek

El tudom képzelni, talán a legkisebbektől a legnagyobbakig, hogy senki nincs köztünk árva, hogy mindenkinek vannak elhunyt szerettei. Amikor azt tudjuk mondani, hogy nem vagyok árva. Pontosabban, ahogy fölismerem, hogy árva az, akinek még egy elhunytja sincsen, és hogy akkor én nem vagyok árva, hogy ez olyan sajátosan fölnyitja a szememet arra, hogy azok, akikről így szoktunk beszélni, hogy elvesztettük, hogy elment, hogy nincs már közöttünk, hogy mennyire elevenen élnek bennünk. Ugyanis hogyha valakit tényleg elvesztenénk, akkor nem fájna, hogy nincs itt. Ha valakit úgy tényleg elvesztenénk, sose jutna eszünkbe, az lenne a „tényleg elvesztettük”. Pontosan az által, hogy nem vagyunk árvák, mert vannak halott szeretteink, ez mutatja meg bennünk azt, hogy ők mennyire vannak. Talán nem úgy, ahogyan mi szeretnénk, de vannak.

Mindenszentek ünnepe, és Halottak napja olyan értelemben is megtanít bennünket szeretni, hogy fölfedezhetjük azt, hogy milyen más az, amikor azt mondom, szeretlek, de közben azt akarom, hogy legyél olyan, amilyennek én vágylak. Milyen más, amikor azt mondom: szeretlek, és ezt szabadon ki tudom mondani, mert tudom, hogy már semmilyen elvárásom nem lehet feléd, hogy most már tényleg elvárások nélkül szeretlek. Azt az üzenetet hordozza, hogy nem vagyok árva, hogy összetartozunk, végérvényesen és kikezddhetetlenül összetartozunk. Mert, ha tényleg elmentél volna, és elvesztettelek volna, akkor nem emlékeznék rád, de emlékszem.

Miért fáj az, amikor valaki meghal, akit szeretünk? Azért, mert az elhunyt szeretteinkkel együtt vagyunk azok, akik vagyunk, és nélkülük nem vagyunk már azok, akiknek gondoltuk és láttuk magunkat. Ezért amikor valaki meghal, és elmegy ebből a világból, újból meg kell teremtenünk saját magunkat, és újból meg kell teremtenünk a saját világot. Nem csoda, hogy ez néha beletelik néhány évünkbe is, hogy újból világra szüljük és megteremtjük magunkat, és ezt a világunkat. Egy-egy szeretttünk elvesztése azért fáj, mert nem lehetek többet az, aki eddig voltam, és a világ sem lesz többé az, aminek eddig láttam.

A halottak közül, kiemelkednek a szentek számunkra, akik különlegesen figyelmeztetnek az örökkévalóságra, akik örökké élnek, és minél inkább közel engedjük a szenteket magunkhoz, annál inkább a szereteten keresztül, az életünk részévé válnak. A szentek is része a magunkról alkotott képnek, és az önazonosságnak az építői lehetnek pont úgy, mint a szeretteink. Tulajdonképpen mondhatjuk azt, a Mindenszentek ünnepe felől, keresztény ember az, akinek az önmagáról alkotott képéhez és önazonosságához hozzá tartoznak a szentek.

Nem azért, mert én az vagyok, hanem azért, mert nélkülük nem lennék az, aki most vagyok. Ezért Mindenszentek ünnepén joggal mondunk egy hálát ő nekik, azoknak a nagyon sokaknak, mert őáltaluk ténylegesen mi más emberré leszünk, és ez a világ is másmilyen lesz. Mekkora nagy lehetőség megtanulni magunkat, és fölfedezni magunkat, és megteremteni ezt a világot úgy, ahogyan az csak a szentekkel együtt lehetséges. Amen.